

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนส่ายอาชีพของโรงเรียนผู้ให้

ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง

ศัล เยาวชนและครอบครัวกลาง

นางสมศรี ส่งศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต

ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-632-860-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

State and Problems of Vocational Non-Formal Education Management
of Adult Schools in the Central Observation and Protection
Centre, the Central Juvenile and Family Court

Mrs. Somsri Sa-ngasilp

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education
Department of Non-Formal Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-632-860-3

หัวขอวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน
 ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชน
 และครอบครัวกลาง
 โดย นางสมศรี ส่งศิลป์
 ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัยญา รัตนอุบล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
 การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพบูล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัยญา รัตนอุบล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวนิ ปิตยานันท์)

..... กรรมการ

(นางสาวอดิศัย อภากันนท์)

พิมพ์ต้นฉบับนักศึกษาอวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

สมศรี สง่าศิลป์ : สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
(STATE AND PROBLEMS OF VOCATIONAL NON-FORMAL EDUCATION MANAGEMENT OF ADULT SCHOOLS IN THE CENTRAL OBSERVATION AND PROTECTION CENTRE, THE CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อาชัยญา รัตนอุบล,
227 หน้า ISBN 974-632-860-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เรียนสายอาชีพ 113 คน และครูผู้สอนวิชาชีพ 32 คน ของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนสายอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับดี แต่ ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่า โรงเรียนใช้หลักสูตรของกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ครอบคลุมและสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ครูผู้สอนได้สอนตรงตามสาขาวิชาชีพที่นัด และเห็นว่าผู้เรียนส่วนน้อยมีความตั้งใจจริง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและวิธีการสาธิต และให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนการวัดผลและประเมินผลจะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

2. ผู้เรียนสายอาชีพ และครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นต่อปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางว่ามีปัญหาในทุกด้าน

3. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ พบร่วม ผู้เรียนสายอาชีพที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผล

C543430 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEY WORD : STATE AND PROBLEMS / VOCATIONAL NON-FORMAL EDUCATION / OBSERVATION AND PROTECTION CENTRE.

SOMSRI SA-NGASILP : STATE AND PROBLEMS OF VOCATIONAL NON-FORMAL EDUCATION MANAGEMENT OF ADULT SCHOOLS IN THE CENTRAL OBSERVATION AND PROTECTION CENTRE, THE CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. ARCHANYA RATTANAUBOL, Ed.D. 227 pp. ISBN 974-632-860-3

The purposes of this research were to study state and problems of Vocational Non-Formal Education Management according to the vocational learners and instructors' opinions and to compare the opinions of the learners with different backgrounds concerning state of Vocational Non-Formal Education Management of Adult Schools in the Central Observation and Protection Centre, the Central Juvenile and Family Court in the aspects of curriculum, instructors, learners, instructional methods and activities, instructional media and measurement and evaluation. The samples consisted of 113 vocational learners and 32 vocational instructors of Adult Schools in the Central Observation and Protection Centre. The questionnaires and interview forms were used to collect data. Percentage, mean, standard deviation and t-test were used to analyze data.

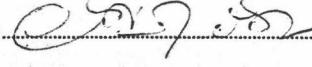
Research findings were as follows:

1. The vocational learners' opinion concerning state of Vocational Non-Formal Education Management in the aspects of curriculum, instructors, learners, and measurement and evaluation was good, but it was moderate in the aspect of instructional methods and activities. The vocational instructors' opinions revealed that the schools used curriculum provided by Non-Formal Education Department which covered and served the learners and the labour needs. The instructors taught the courses in which they were expert. And their opinions revealed that very small numbers of learners paid attention to their study. Most of the instructors used lecture and demonstration instructional methods and they realized the importance of instructional media utilization. The measurement and evaluation was emphasized on practical parts rather than theoretical parts.

2. The vocational learners and instructors' opinions towards the problems of Vocational Non-Formal Education Management of Adult Schools in the Central Observation and Protection Centre revealed that there were problems in all aspects.

3. Regarding the comparison of the opinions of the learners with different backgrounds concerning state of Vocational Non-Formal Education Management, it was found that the opinions of the vocational learners with different sexes and education levels were not significantly different, but the opinions of the vocational learners with different ages were significantly different at the .05 level of significance in the aspects of instructors, learners and measurement and evaluation.

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก
ผศ.ดร.อาชัยญา รัตนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ไข
และตรวจสอบการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี่
ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.วัฒนา พุ่มไฝศาลา ศ.พิมพ์วรรณ เทพสุเมธานนท์ ดร.สุวิมล
อังควานิช ศ.ดร.นิรนล ศตวุฒิ และ อ.ดร.ไพบูลย์ โพธิสาร ที่สละเวลาให้ช้อคิดช้อเสนอแนะ
และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน คือ ศ.อุ่นตา นพคุณ ศ.ดร.โภษิต อินกวังค์
ศ.ดร.เกียรติวรวิทย์ อมาตยกุล อ.เกษร ไพบูลย์ อ.สมชัย เลิศไกร อ.ถาวร จิระคุณ
อ.วีไล แย้มสาขา อ.วันย สายหงษ์ อ.สมพิศ เหรี้ยวนุวงศ์ ศ.ดร.ทวีวรรณ ปิตยานันท์
ศ.ดร.สุรศักดิ์ อมรวัฒน์กัตติ และ อ.ดร.ไพบูลย์ โพธิสาร ที่ได้กรุณาแก้ไข ปรับปรุง และ
ให้ช้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.เริงธรรม ลัดพลี อดีตผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว
ท่านผู้พิพากษาเชวง ชูศิริ ผอ. ประมาณ สุจิริตกุล ผช.ผอ.อัมราพันธ์ ปาณิกบุตร คุณสุเทพ
คงนา嫩ทอง คุณจารุพันธ์ จันทร์นามวงศ์ คุณสุทธิพงศ์ ล้มสุวรรณ อ.วิมล อนันตศิริ ที่กรุณา
อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เอื้อเพื่อเอกสารและข้อมูล และขอบพระคุณ คุณอดิศัย^๑
อาภาันนท์ และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา มุกติดา อุเบกษา^๒
และปรานี ที่ช่วยประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งครูผู้สอนวิชาชีฟและเยาวชนผู้เรียน
สายอาชีพของโรงเรียนผู้หญิงในสถานพินิจฯ กลางทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบ
สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ อ.นงลักษณ์ ยอดจนุ คุณสุวรรณ จิตต์พา คุณใจรัตน์ นวมารค คุณทวีพร
เกตุมนี คุณคมสันต์-คุณศิริทัศน์ ฉัตรภูต คุณมารยาท พุ่มไฝร์ คุณสุรัวดัน พスマไเงิน คุณกานกรรด
พスマไเงิน นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ญาติ พี่ ๆ ขอบคุณ น้อง ๆ เพื่อน ๆ และ^๓
ลูกศิษย์ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้อย่างช่วยเหลือห่วงใยและให้กำลังใจ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และศ.ประสาท ส่งศิลป์ ขอขอบใจลูกน้อย ลูกเนม
และลูกนิค ที่อดทน ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้กำลังใจมาโดยตลอดและขอบคุณ
มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีส่วนสนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

สมศรี ส่งศิลป์

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของนักษา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	12
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	13
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ	14
หลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียน	14
หลักการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ	17
ประเภทของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ	18
นักษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ	19
องค์ประกอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ	26
หลักสูตร	30
ครุผู้สอน	34
ผู้เรียน	40
วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	46

สื่อการเรียนการสอน	53
การวัดผลและประเมินผล	62
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศัลยฯ ชั้นและ	
ครอบครัวกลาง กระทรวงยุติธรรม	71
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	71
หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน..	72
การดำเนินการฝึกและอบรม	73
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในสถานพินิจและ	
คุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพในระบบโรงเรียน..	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มี	
ตัวแปร เพศ อายุระดับการศึกษา	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย	93
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	94
กรอบความคิดในการวิจัย	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
ลักษณะเครื่องมือในการวิจัย	97
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	99
การเก็บรวบรวมข้อมูล	100
การวิเคราะห์ข้อมูล	101

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
ภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพและครุผู้สอนของ โรงเรียนผู้ใหญ่ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง.....	104
การศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครุผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครุผู้สอนวิชาชีพ ของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	112
การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครุผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครุผู้สอนวิชาชีพ ของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	129
การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครุผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอน และ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผล.....	135
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย	146

อภิปรายผล	156
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	174
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	176
รายการอ้างอิง	178
ภาคผนวก.....	190
ภาคผนวก ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	191
ภาคผนวก ช. หนังสือขอความร่วมมือ.....	193
ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	198
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	201
- แบบสอบถาม.....	202
- แบบล้มภาษณ์.....	215
ประวัติผู้วิจัย	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพ.....	104
2 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของครูผู้สอนวิชาชีพ.....	108
3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	112
4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	114
5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	116
6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านวิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	118
7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านลักษณะ เรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	120
8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านการวัดผล และประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ	122

9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีเพศแตกต่างกันเกี่ยวกับ สภาพของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง.....	136
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันเกี่ยวกับ สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง.....	138
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง.....	140

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงความล้มเหลวขององค์ประกอบการเรียนการสอน.....	27
2 แสดงองค์ประกอบการเรียนการสอนอย่างง่าย.....	28
3 แสดงองค์ประกอบของการเรียนการสอน.....	28